

אין מעבירין על המצוות

א. לאחר שנפגשנו מעט עם הכלל 'זריזין מקדימין למצוות', נמשיך במסע בסוגיות הזמן והקדימות אל הכלל 'אין מעבירין על המצוות'. על הפסוק (שמות יב, יז):
ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת עולם.
דרשו חכמים (מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה ט):
ר' יאשיה אומר אל תקרא כן אלא ושמרתם את המצוות כדרך שאין מחמיצין את המצה כן אין מחמיצין את המצוה אלא אם באה מצוה לידך עשה אותה מיד.

חשוב היטב: מה היחס בין הכלל 'זריזין מקדימין למצוות' לכלל זה?

רש"י כותב (יומא לג.):

אין מעבירין - הפוגע במצוה לא יעבור ממנה, ונפקא לן במכילתא מושמרתם את המצות, קרי ביה את המצות - לא תמתין לה שתחמיץ ותיישן.
וכך כותב הריטב"א (יומא לג.):
אין מעבירין על המצות, פי' ומצוה שבאה לידו תחלה יש לו להקדים כדי שלא יתעכב ויתאחר מעשות המצוה.

מהו טעם הדין לפי רש"י וריטב"א? מה היחס העקרוני בינו לכלל זריזין מקדימין למצוות?

הכלל של 'זריזין' עוסק במצב שבו הגיע זמן המצוה ואדם עוד לא 'פגע' בה, עוד לא נפגש עמה. במצב שכזה יש קריאה ערכית כללית לאדם להזדרז במצוה. הכלל 'אין מעבירין' שייך לאותו עקרוני, ומחדש קומה נוספת: כאשר הגיע זמן המצוה ואדם נפגש עמה חלה עליו חובה גדולה יותר לקיימה באותו מפגש ראשוני ולא להעביר את המצוה ולהשתהות, שמה ישתהה ויפספס את המצוה.

הבנה אחרת אולי עולה מדברי הדברי מלכיאל, רבי מלכיאל צבי טוננבוים¹, הכותב (א, ח):

דעיקר טעם דאין מעבירין הוא משום שהוא בזיון להמצוה.

לפי הבנה זו דין אין מעבירין שייך למרחב אחר מסוגיית 'זריזין', למרחב של איסור ביזוי מצוה ולא למרחב של זמן קיומה. בהמשך הדרך שאלה זו תמשיך ללוות אותנו בע"ה.

ב. ננסה להיפגש באופן ראשוני עם חלק מהסוגיות שבהן מוזכר הכלל. בגמ' ביומא מובאת ברייתא שמלמדת שמצוות דישון המזבח הפנימי קודמת למצוות הטבת הנרות. הגמ' דנה בטעם הדבר (יומא לג.):

1. פולין תר"ז (1847) - תר"ע (1910).

ודישון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות, מאי טעמא? - אמר אביי: גמרא גמירנא, סברא לא ידענא. ורבא אמר: כריש לקיש. דאמר ריש לקיש: אין מעבירין על המצות. וכי עייל (הכהן) להיכל - במזבח פגע ברישא.

כיצד מנמק רבא את הברייתא? מדוע על הכהן להקדים את מצוות דישון המזבח הפנימי?

בהמשך הסוגיה רבא לומד מדברי ריש לקיש הלכה בהלכות תפילין (יומא לג):
 אמר רבא, שמע מינה מדריש לקיש: עבורי דרעא אטוטפתא (להעביר על התפילין של יד) - אסור. היכי עביד - מדרעא לטוטפתא (מהתפילין של יד אל התפילין של הראש).
 רש"י מפרש (שם):

מדריש לקיש - דאמר: אין מעבירין על המצות. עבורי דרעא אטוטפתא - לאחר תפילין שבזרוע בשביל תפילין של ראש אסור, דהא בזרוע פגע תחילה. היכי עביד מדרעא לטוטפתא - מן הזרוע יבא על ראש, יניח שבזרוע תחילה ואחר כך יניח של ראש.

מה רבא לומד מדברי ריש לקיש לפי פירושו של רש"י?

מאחר שהזרוע קרובה יותר ואדם 'פוגע' בה תחילה, עליו להניח קודם תפילין של יד. דברים אלו מעוררים להתבוננות: כאשר הכהן נכנס להיכל וניצב מול המזבח הוא אכן נפגש במצוות דישון המזבח, המצוה להסיר את הדשן והפחם, אך באיזה מובן אדם 'פוגע בזרוע תחילה'? הרי הן התפילין של יד והן התפילין של ראש נמצאים בתיק התפילין, ומדוע הוא איננו יכול לבחור להחליט להניח קודם את התפילין של ראש? האם הוא באמת נפגש תחילה עם מצוות תפילין של יד?

התוספות פירשו אחרת. נלמד תחילה את קושייתם על דברי רש"י (תוספות יומא לג):
 וקשה לפי דמאי איריא מדריש לקיש תיפוק ליה (תלמד) מדאמר בפרק הקומץ רבה כשהוא מניח מניח של יד ואח"כ של ראש דכתיב וקשרתם לאות על ירך והדר (ואח"כ) והיו לטוטפות בין עיניך.

מהי קושיית התוספות על רש"י?

קושייה זו הובילה את התוספות לפרש אחרת (שם):
 ומפרש רבינו תם בשם רב האי גאון זצ"ל דאיירי בשעה שחולץ תפילין ומניחן בתיק שלא יעביר אותן של יד ויתנם בתיק תחילה ואח"כ של ראש למעלה דא"כ כשיבא להניח יפגע בשל ראש תחילה ויצטרך להעביר על המצות משום דשל יד יש להניח תחילה כדפ"י (דבר שנלמד מפסוק אחר) לפיכך צריך להניח בתיק של ראש תחילה ואח"כ של יד למעלה (כך שיפגש קודם עם תפילין של יד ולא יצטרך להעביר על תפילין של ראש). ורבי אליהו זצ"ל מפרש דלענין משמוש איירי דחייב אדם למשמש בתפילין כל שעה (לגעת בהן כדי להיזכר בכך שהן מונחות עליו) ק"ו מציץ והשתא קאמר דבשל יד ממשמש תחילה משום דפגע בהן ברישא ואח"כ ממשמש בשל ראש.

מה רבא לומד מדברי ריש לקיש לפי פירושו רבינו תם ורבינו האי?

לפי פירושו של רבנו תם, רבא לומד מדברי ר"ל שאדם צריך להקפיד להניח בתיק התפילין את התפילין של ראש תחילה ומעליהם את התפילין של יד, כדי שלמחרת בבוקר לא יצטרך להרים את התפילין של ראש ולהניח אותם בצד ולעבור עליהן. לפי פירושו של רבנו אליהו, רבא לומד מדברי ר"ל שעל האדם למשמש, לגעת, תחילה בתפילין של יד ואחר כך בתפילין של ראש.

נוסיף ונתבונן, מדוע תוספות אינם מוכנים לקבל את פירושו של רש"י שרבא לומד את סדר הנחת התפילין? הסיבה היחידה לכך היא קושייתם עליו, הדרשה המייתרת את הצורך ללמוד זאת מדברי ריש לקיש? נלמד את דברי הרמב"ם הצועד בדרכו של רב האי גאון (תפילין ד, ח):

כשחולץ אדם תפיליו להצניען בכלי לא יניח של יד מלמטה ושל ראש מלמעלה מפני שבשעה שהוא רוצה ללובשן יפגע בשל ראש תחלה ונמצא שמניחה ומוציא של יד לפי שאין לובשין של ראש קודם של יד, ואסור לאדם להניח מצוה ולעבור ממנה למצוה אחרת אלא מצוה שתבוא לידו של אדם בתחלה בה הוא מתעסק, לפיכך צריך להניח של יד למעלה כדי שיפגע בה תחלה וילבש על הסדר.

דייק היטב בלשונו של הרמב"ם, 'ואסור לאדם להניח מצוה ולעבור ממנה למצוה אחרת אלא מצוה שתבוא לידו של אדם בתחלה בה הוא מתעסק', וחשוב על סיבה נוספת לכך שהרמב"ם ותוספות לא פירשו כרש"י.

יתכן שדברי הרמב"ם, 'אסור לאדם להניח מצוה', מצביעים על כך שהוא הולק עקרונית על רש"י ולדעתו אי אפשר ללמוד מהכלל את סדר קיום מצוות תפילין. זאת משום שאדם שמוציא מהתיק תפילין של ראש ומניחם על ראשו איננו מניח מצוה ועובר ממנה למצוה אחרת: הוא אולי פוגע בזרוע תחילה, אבל המפגש המוקדם עם הזרוע ללא התפילין איננו משמעותי.

ג. נמשיך בהיכרות עם הכלל ונלך לסוגיה נוספת שבה הוא מוזכר. המשנה מלמדת (מנחות סד):

מצות העומר להביא מן הקרוב.

הגמ' דנה בטעם הדבר:

מ"ט? איבעית אימא: משום כרמל (רש"י: תקריב רך ומלא שתהא התבואה רכה ונמללת ביד ואי מייתי מרחוק נשיב לה זיקא ומתקשה בדרך); ואיבעית אימא: משום דאין מעבירין על המצות.

חשוב היטב: תוכל להבין זאת לאור ההבנה שטעם הכלל הוא האיסור לבזות את המצוה? מה הקושי בכך?

ד. נמשיך לסוגיה נוספת שבה הכלל מוזכר. הגמ' במגילה דנה בזמן עשיית המצוות בשנה מעוברת, אדר ראשון או שני. התנאים נחלקו האם זמן המצוות הוא אדר ראשון או שני, והגמ' דנה בטעם מחלוקתם (שם):

אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו: בכל שנה ושנה. רבי אליעזר ברבי יוסי סבר: בכל שנה ושנה, מה כל שנה ושנה אדר הסמוך לשבט - אף כאן אדר הסמוך לשבט, ורבן שמעון בן גמליאל סבר: בכל שנה ושנה, מה כל שנה ושנה אדר הסמוך לניסן - אף כאן אדר הסמוך לניסן.

בשלמא רבי אליעזר ברבי יוסי - מסתבר טעמא, דאין מעבירין על המצות, אלא רבן שמעון בן גמליאל מאי טעמא? - אמר רבי טבי: טעמא דרבי שמעון בן גמליאל מסמך גאולה לגאולה עדיף.

מהו טעמו של רבי אליעזר ברבי יוסי? חשוב שוב על שאלת טעם הכלל ועל הקשר שלו לסוגיית ביזוי מצוה, וחשוב על החידוש שביישום של הכלל במקרה זה.

ה. האם הכלל 'אין מעבירין' הוא דין דאורייתא או דרבנן? בהמשך הדרך נלמד את דברי הרדב"ז שסבור שמקור הכלל בדברי חכמים, ובשלב זה נפגש עם דברי התוספות שמהם למדו הפוסקים אחרת, דברים משמעותיים בלימוד היקף הכלל ומשמעותו. המשנה בזבחים מלמדת שהכהן היה שופך את דם החטאות הפנימיות על היסוד המערבי של המזבח (זבחים ה, א):

שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון.

הגמ' דנה במקור לכך (זבחים נא):

מאי טעמא? אמר קרא: אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד, ההוא דפגע ברישא. לשונה של הגמ', 'ההוא דפגע ברישא', מזכירה את כללנו, אך **התוספות** כותבים שאין לגרוס אותה מאחר שמקור הדין בדרשה ולא בכללנו (תוספות שם):

אשר פתח אהל מועד - יסוד שכנגד הפתח וזהו מערבו של מזבח שהוא כנגד פתח ההיכל כך פי' בקונטרס, ולא גריס מה שכתוב בספרים ההוא דפגע ברישא משום דמשמע מטעם שאין מעבירין על המצות ולא מן הפסוק פתח אהל מועד.

המקור הוא הדרשה מהפסוק 'פתח אהל מועד', ולא כללנו. התוספות שואלים בהמשך: מדוע באמת יש צורך בדרשה ואין די בכללנו, הרי הכהן פוגע תחילה ביסוד המערבי של המזבח! ובלשון **התוספות** (שם):

ומיהו הא גופא קשיא דלמה לי קרא דפתח אהל מועד תיפוק לי דאין מעבירין על המצות.

חשוב: אם התוספות היו סבורים שהכלל 'אין מעבירין' הוא כלל דרבנן, הם היו יכולים לשאול את שאלתם? הוכח ממנה שלדעתם זהו דין דאורייתא!

וכך לומד הנשמת אדם מקושייתם (חלק א, כלל יג, סעיף ב):

דזה מדאורייתא דאין מעבירין על המצות, מדכתיב ושמרתם את המצות, מצוה שבאה לידך אל תחמיצנה, ודרשה גמורה היא ולא אסמכתא כדמוכח ביומא ל"ג ע"א בתוס' ד"ה אין מעבירין (שם מקשים התוספות אותה קושיה).

ו. נלמד את תשובות **התוספות**. ביומא הם כותבים (יומא לג):

ואם תאמר ולמה לי קרא אמאי לא נפקא מדריש לקיש דאין מעבירין על המצות ויש לומר דלא שייכא דריש לקיש אלא היכא דבעינן למעבד תרוייהו שיש להקדים ההוא דפגע ביה ברישא, אבל היכא דלא עבדינן אלא חד לא גמרינן מיניה (כך שהיינו חושבים) ונעביד לתדיר לחודיה (צד דרום נחשב לתדיר יותר משום שברוב הקרבנות מקיימים בו את המצוה) ולא נעביד לשאינו תדיר (ולכן יש צורך בפסוק).

מהי תשובת התוספות? באיזה מצב נאמר הכלל לדבריהם? חשוב היטב: מהי סברת הדבר?

בזבחים הם עונים (זבחים נא):

ויש לומר דלא שייך אין מעבירין על המצות אלא כשיש שתי מצות לפניו כגון דישון מזבח פנימית ומנורה... אבל לקבוע מקום אשפיכת שירים לא קבעינן מהאי טעמא אי לאו דגלי קרא בהדיא.

מהי תשובת התוספות בזבחים? נסח אותה ככלל. אתה רואה הבדל בין התשובות?

במסכת מגילה התוספות מקשים על תשובה זו מהסוגיה במגילה שלמדנו (ו):
 ויש מפרשים דלא שייך למימר אין מעבירין על המצות אלא היכא שיש לפניו שתי מצות שיש לו לעשות קודם אותה דפגע ברישא. וזה אינו דהכא (במקרא מגילה) ליכא אלא מצוה אחת ואפילו הכי מפרש הטעם (של מ"ד שקוראים באדר הראשון) משום דאין מעבירין.
 התוספות מקשים אפוא על צמצום הכלל להתנגשות בין שתי מצוות מהסוגיה במגילה. השיטה מקובצת מביא תוספות המקשים על הצמצום גם מהסוגיה במנחות העוסקת בהבאת קרבן העומר ומחייבת להביא מהקרוב (מנחות טו):
 וז"ל תוס' היצוניות... ותירץ הר"ש דלא אמרינן אין מעבירין אלא בשתי מצות שהקודמת לידו תקדם אבל לקבוע מקום לא שייך, וקשה משמעתיך דהוי לקבוע מקום ואמר אין מעבירין ובמקום הקודם שימצא חייב לעשותה ע"כ.

מהן שתי הקושיות על צמצום התוספות מהסוגיה במגילה ובמנחות? חזור ולמד את דברי התוספות שוב, פעם פעמיים, ונסה להתמודד עם הקושיות.

ז. ר' אהרון רובינפלד בספרו תורת המצוה מביא את התמודדותו של בעל טהרת הקודש עם הקושיה על התוספות מהסוגיה במנחות (תורת המצוה א, פרק ז אות טו):
 אמנם בספר טהרת הקודש במנחות שם מתבאר שיש לחלק בין העברה מחפץ לחפץ ובין העברה ממקום למקום כשאין המקום מגוף המצוה, והיינו דהא דבעומר מצוה ליקח מן הקרוב אינו מצד גוף המקום אלא מצד התבואה שבמקום זה, דהמצוה הוא בהקרבת התבואה, וכיון שכבר פגע בתבואה זו אין להניחם ולילך ליקח תבואה אחרת, שהתבואה זהו עצם המצוה, ובאותה מצוה אין להעביר מחפץ לחפץ, מה שאין כן בשיירי הדם ששופך על יסוד המזבח אין בזה משום אין מעבירין על המצות, משום דעצם המצוה הוא בשפיכת הדם, והיסוד אינו אלא המקום שהוא צריך להניח שם את הדם, ועל המקום עצמו לא אמרינן שאין מעבירין על המצוה שיהא אסור להעביר ממקום למקום.

מהי תשובת טהרת הקודש? מה ההבדל בין העברה מהתבואה הקרובה הנחשבת העברה על המצוות ובין העברה מהקרן הקרובה שאינה נחשבת העברה על המצוות?

התבואה היא החפץ שבו מתקיימת המצוה, חפץ המצוה, והעברה מחפץ לחפץ היא העברה על המצוות גם לדעת התוספות. התוספות חידשו רק שהעברה ממקום למקום אינה נחשבת כהעברה על המצוות, שכן מהות המצוה היא שפיכת הדם וקרן המזבח היא רק המקום שבו המצוה מתקיימת. וזוהי כוונתם: העברה ממצוה למצוה או באותה מצוה עצמה מחפץ לחפץ, כהעברה מהתבואה הקרובה לתבואה הרחוקה, היא העברה אסורה. אך באותה מצוה, העברה ממקום למקום אינה נחשבת העברה על המצוות. נראה שהכלל נאמר במפגש עם המצוה², ודווקא מפגש עם חפץ שאפשר לקיים בו את המצוה נתפס ככזה ולא מפגש עם מקום שאפשר לקיים בו את המצוה.

ח. נתבונן לסיום עוד מעט ביישום של הכלל בגמ' במגילה. הגמ' דנה כאמור בזמן המצוה, אדר ראשון או שני, ומיישמת את הכלל גם בדיון זה. יישום זה מעורר להתבוננות: דיון על זמן לא אמור להיות חלק מהכלל של 'זריזין מקדימין למצוות'? וכך שואל בעל הטורי **אבן** המפרש את הגמ' אחרת לאור שאלה זו (שם):

נ"ל הא דנקט אין מעבירין לאו דוקא, דבכל מקום דאמר אין מעבירין פ' דכל היכא שיש לפניו ב' מצות שיש לו לעשות תחילה להאי דפגע ברישא מהיינו טעמא דאין מעבירין, וכי הא דפ"ג דיומא (דף ל"ג) דדישון מזבח הפנימי קודם למנורה דכי עייל בהיכל במזבח פגע ברישא... וכ"ש אם התחיל כבר באיזו מצוה שאין להפסיק באמצע לדבר הרשות כהא דתנן בפ"ה דפסחים (דף ס"ד ע"א) שחט ישראל וקיבל הכהן (את הדם) נותן לחבירו וחבירו לחבירו מקבל את המלא ומחזיר את הריקן ודייק לה בגמרא אבל איפכא לא (אלא קודם יעביר את המלא ורק אח"כ את הריק) מסייע ליה לר"ל דאמ' אין מעבירין על המצות, דהתם כיון דכבר הושיטו לו את המלא הוי ליה כאילו התחיל בהולכת הדם ואין לו לעבור על המצוה ולהתעסק קודם בחזרת הריקן שהוא של רשות, ולא עוד אפילו לדבר מצוה אחרת אינו רשאי להפסיק מן המצוה שהתחיל בה כבר משום אין מעבירין... דכל הני ניחא דשייך בהו אי משום דעובר ממקום הקרוב לו שהוא מקומו של מצוה זו ועובר דרך עלי' ומניחו והולך למקום אחר רחוק שהוא מקום של מצוה אחרת... אבל הכא בהאי דמגילה אין בה משום אין מעבירין דאין בזה לא העברת מקומו וגם לא התחיל בה עדיין אלא העברת זמן בלבד, ודמי לכל הני דתנן בפ"ב (דף כ') שמצוותן כל היום כמגילה והלל ומוספין ושאר דקחשיב התם דאם לא עשאן שחרית עושה כל היום כולו ואין בהן משום אין מעבירין אלא דזריזין מקדימין למצות, והיינו דאמר רפ"ג דיומא (דף כ"ח) ורפ"ק דפסחים (דף ד' ע"א) וביום השמיני ימול מלמד שכל היום כשר למילה אלא שזריזין מקדימין למצות שנאמר וישכם אברהם בבקר... ובעל כרחך אין מעבירין דאמרינן הכא לאו דוקא אלא לשון הרגיל ושגור בכל הני דוכתי נקט ולא דוקא. תדע דבכל הני דוכתי מייתי לה להא דריש לקיש דאמר אין מעבירין על המצות והכא לא מייתי לה להא דר"ל אלא ודאי אין ענין דריש לקיש לדכא אלא דענין אחר הוא וכדפי'. ואל תתמה דנקט הכא האי לישנא דאין מעבירין כי התם ואין פ' שווין דמצינו כהאי גוונא בכמה מקומות בגמרא דהלשונות שווין והפירושין מתחלפין.

מהי שאלתו של הטורי אבן? מהי תשובתו? מדוע 'העברת זמן' אינה שייכת לכלל של 'אין מעבירין על המצוות'?

2. מפגש שמטיל חובה מיוחדת לקיימה מצד החובה להזדרז בקיומה או שהתעלמות ממנו נתפסת כביזוי המצוה.

הכלל 'אין מעבירין' עוסק כאמור במפגש עם המצוה, ומפגש עם זמן המצוה אינו נחשב כמפגש עם המצוה. אחרת, מה בינו לכלל 'זריזין מקדימין על המצוות'³? ההבדל בניהם הוא שהכלל של 'זריזין' עוסק בזמן, במצב שבו אדם עוד לא נפגש עם המצוה ורק הגיע זמנה, והכלל 'אין מעבירין' עוסק במפגש עם המצוה, וכיצד אפוא הגמ' במגילה מיישמת את הכלל במסגרת של דיון בזמן המצוה? בעקבות שאלה זו מצמצם הטורי אבן את העולה מפשטות הגמ', ולדעתו הגמ' במגילה לא התכוונה באמת לכלל של 'אין מעבירין'.

חזור ולמד את דברי התוספות שלמדנו לעיל ואת קושייתם מהגמ' במגילה על חידושם בהיקף הכלל. הוכח מהקושיה שהם חולקים על הטורי אבן בפרשנות הגמ' במגילה! חשוב היטב: כיצד הם יתמודדו עם קושייתו – אם הכלל עוסק גם בהעברת זמן אז מה בינו לדיון זריזין מקדימין למצוות?

התוספות הרי הקשו על צמצום הכלל להתנגשות בין שתי מצוות מהסוגיה במגילה, 'וזה אינו דהכא ליכא אלא מצוה אחת ואפילו הכי מפרש הטעם משום דאין מעבירין'. והנה, אם הם היו מבינים את הגמ' כטורי אבן, שאין כוונתה באמת לכלל של 'אין מעבירין', לא היה להם להקשות מסוגיה זו, ומכאן שהם חלקו עליו ופרשו שהגמ' התכוונה באמת לכלל 'אין מעבירין'. כיצד הם יתמודדו אפוא עם שאלתו שהעברת זמן היא חלק מסוגיית 'זריזין' ולא מסוגיית 'אין מעבירין'? יתכן שהם יחלקו בין מצב שבו למצוה זמן ברור, כל היום השמיני, שאז דין 'זריזין' קורא לאדם להקדים את המצוה לתחילת היום ולא 'אין מעבירין'. הסוגיה במגילה, לעומת זאת, עוסקת בקביעת הזמן, י"ד של אדר ראשון או של אדר שני. שאלה זו דומה ליישום הכלל בעומר: כשם שהשליח חייב להביא מהתבואה הקרובה ולנצל את המפגש הראשון עם אפשרות לקיום המצוה, כך במגילה הכלל מחייב לבחור לקיים את המצוה במפגש הראשון עימה, בי"ד אדר ראשון⁴.



שאלות להתבוננות וסיכום:

1. מה היחס בין הכלל 'זריזין מקדימין למצוות' לכלל 'אין מעבירין על המצוות'? באילו מקרים נאמר הכלל של 'אין מעבירין' ומה טעמו? הצג שתי גישות עקרוניות.
2. אמר רבא, שמע מינה מדריש לקיש: עבורי דרעא אטוטפתא- אסור. היכי עביד - מדרעא לטוטפתא.
3. מה רבא למד מדברי ריש לקיש לפי רש"י? מה הקשו עליו התוספות? שאל על דבריו שאלה נוספת. מה רבא למד לפי תוספות ורמב"ם?
3. שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון.
- הגמ' לומדת זאת מדרשה, והתוספות מדייקים שהיא למדה זאת מדרשה ולא מהכלל של 'אין מעבירין'. מה התוספות שואלים על כך? הוכח מדבריהם שלדעתם דין אין מעבירין הוא דין דאורייתא.

3. וזו לא רק שאלה של כפילות, אלא יש הבדל בעוצמת הכללים – זריזין הוא יותר קריאה ערכית בעוד שדין אין מעבירין הוא דבר שנאסר לכולם.
4. ולפי זה צריך לומר שי"ד אדר ראשון נחשב לכו"ע כיום שקשור לפורים ושפגש עמו הוא מפגש עם אפשרות לקיום המצוה. וכך עולה גם מהאיסור להתענות ולהספיד בו. כמובן, שצריך להזכיר את הדעה החולקת שנפסקה להלכה שהעדיפה את הסמיכות לניסן על פני הכלל של אין מעבירין.

4. ואם תאמר ולמה לי קרא אמאי לא נפקא מדריש לקיש דאין מעבירין על המצות ויש לומר דלא שייכא דריש לקיש אלא היכא דבעינן למעבד תרוייהו שיש להקדים ההוא דפגע ביה ברישא, אבל היכא דלא עבדינן אלא חד לא גמרינן מיניה...

ויש לומר דלא שייך אין מעבירין על המצות אלא כשיש שתי מצות לפניו כגון דישון מזבח פנימית ומנורה... אבל לקבוע מקום אשפיכת שירים לא קבעינן מהאי טעמא אי לאו דגלי קרא בהדיא.

התבונן היטב בדברי התוספות ונסה לנסח את דבריהם בלשונך ככלל שמגביל את היקף דין אין מעבירין. חשוב היטב: מהי סברת הדברים? מה קשה על כלל זה מהגמ' במגילה והגמ' במנחות? נסה להתמודד עם הקושי.